

Raport al simpozionului

Tinerii și copiii străzii - o prioritate a politicii de incluziune socială a UE pentru noile state membre din Europa Centrală și de Est

**organizat de European Foundation for Street Children Worldwide (EFSCW)
9-10 decembrie 2004, Bruxelles**

Simpozionul EFSCW a avut drept scop analizarea măsurii în care problema copiilor excluși și a copiilor străzii trebuie percepută ca o prioritate a inițiativelor comune ale Comisiei Europene și noilor state membre din Europa de Est în cadrul noii politici de incluziune socială a Uniunii Europene. În plus, seminarul și-a propus să studieze metodele adoptate de Uniunea Europeană, de autoritățile competente din statele membre și de ONG-urile din domeniu pentru a aborda această problemă, tot mai gravă în Europa de Est. Prin acest seminar, s-a dorit reunirea actorilor de la toate aceste niveluri pentru a analiza situația actuală pe baza percepțiilor acestora, pentru a facilita schimbul de informații și al bunelor practici și a crea relații solide între aceștia în vederea unor acțiuni comune durabile și mai bine coordonate pe viitor.

James Wolfensohn, președintele Băncii Mondiale, a confirmat, printr-un mesaj video, sprijinul acordat de Banca Mondială inițiativelor organizației EFSCW pentru a ajuta copiii străzii și copiii excluși. Trebuie să existe un parteneriat eficient între instituțiile oficiale și societatea civilă, în special în Europa Centrală și de Est, pentru a combate acest fenomen, dar și sărăcia, care reprezintă una din cele mai serioase probleme ale secolului.

Copiii străzii sunt o categorie extrem de vulnerabilă, care necesită soluții adaptate și o atenție deosebită în conceperea politicii europene de combatere a sărăciei și a excluderii sociale. Ținând cont de acest obiectiv, European Foundation for Street Children Worldwide i-a reunit pe cei mai importanți actori din domeniu, cum ar fi specialiștii ai Comisiei Europene, membri ai Parlamentului European, reprezentanți ai guvernelor și ONG-urilor ce lucrează cu copiii străzii în Bulgaria, Cehia, Estonia, Polonia, România, Rusia și Slovacia. În plus, au fost prezenți și reprezentanți ai Băncii Mondiale și ai Consiliului Europei.

În cadrul simpozionului s-a arătat că numărul copiilor străzii nu poate fi estimat cu ușurință. Cifrele variază de la 5.000 la peste 9.000 sau 60.000 în România, potrivit presei internaționale. În Cehia, 17.000 din beneficiarii serviciilor sociale din totalul de 40.673 sunt tineri de sub 15 ani. În Polonia, potrivit departamentelor de poliție, în 2002, 5.625 de copii au fugit de acasă (4.042 din aceștia aveau sub 15 ani) și 6.662 au fugit din instituțiile de ocrotire pentru a se întoarce pe străzi.

Este greu de găsit o definiție general valabilă a copiilor străzii, folosită de toți specialiștii din domeniu, deoarece contextul diferă de la o țară la alta. O problemă în găsirea definiției o reprezintă faptul că majoritatea copiilor străzii din Europa de Est mențin oarecum legătura cu familia lor și uneori chiar și cu școala.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Potrivit organizațiilor care au participat la simpozion, principalele cauze pentru care mulți copii locuiesc pe străzi sunt venitul mic al familiei, relațiile familiale proaste și o societate care nu acordă suficientă atenție copiilor, cu un sistem social ce nu oferă strategii moderne de intervenție și oportunități adecvate pentru reintegrarea copiilor aflați în situații de risc. Sărăcia este deseori asociată cu violența sau moartea unuia sau a ambilor părinți, cu recăsătorirea sau concubinajul unui părinte. În astfel de cazuri, copiii sunt cel mai expuși la sărăcie. De cele mai multe ori, instituțiile de tip rezidențial nu oferă soluții adecvate: în Polonia, de exemplu, potrivit statisticilor poliției, 6.662 de copii au fugit din instituții de tip rezidențial în 2002 pentru a se întoarce pe străzi. Majoritatea acestor copii (aproape 60%) au vârste între 12 și 16 ani. Conform lui Roelie Post, care se ocupă de problema copiilor străzii din România în cadrul Directoratului General pentru Extindere al Comisiei Europene, copiii sunt încă destul de des instituționalizați fără o investigare prealabilă a cazului. Protecția copilului ține de competența statelor și de sistemul lor social, care însă nu corespunde suficient cerințelor prezente.

În cadrul simpozionului, s-a menționat frecvent lipsa unor statistici oficiale fiabile privind numărul copiilor străzii. O problemă stringentă, în vederea creării unei politici de incluziune socială eficiente a Uniunii Europene, o reprezintă compilarea datelor comparabile privind sărăcia în rândul copiilor în UE. Zbigniew Zaleski, membru al Parlamentului European, a cerut reprezentărilor ONG-urilor și guvernelor cifre mai concrete pentru a atrage atenția factorilor politici asupra acestei probleme grave. Acesta sprijină înființarea unui departament în cadrul Comisiei Europene care să se ocupe de drepturile copilului. Alain Brun (șeful Departamentului privind drepturile fundamentale din cadrul Comisiei Europene) a confirmat, la rândul său, seriozitatea acestei probleme și a declarat că „drepturile copilului trebuie să fie o prioritate pe ordinea de zi a viitoarei Agenții Europene pentru Protecția Drepturilor Fundamentale din Viena”.

Prin analizarea Planurilor de acțiune naționale privind incluziunea socială (PAN/incl) 2004-2006, înaintate de cele 10 noi state membre și compilate de Comisia Europeană (pentru a fi publicate la începutul lui 2005), s-a confirmat faptul că riscurile sărăciei par a fi ridicate în cazul copiilor și tinerilor și că nivelul mare al sărăciei și excluderii sociale în rândul copiilor este perceput ca o provocare importantă în majoritatea statelor membre. Aceasta reiese și din abordările și obiectivele strategice stabilite și din măsurile adoptate în PAN/incl. ale multor state membre. În țările candidate România și Bulgaria, ONG-urile și guvernul acordă o atenție deosebită politicii și legislației referitoare la copiii străzii, ceea ce confirmă că nu se subestimează gravitatea acestei noi probleme alarmante.

Din discuții au reieșit următoarele puncte, ce vor fi luate în considerare la nivel european și național pentru a consolida politicile de incluziune socială ale noilor state membre cu privire la situația copiilor străzii:

1. Implementarea și crearea PAN/incl. la nivel social și municipal: incluziune la nivel local și regional; o abordare multidisciplinară, care să îi implice pe toți factorii decizionali în dezbateră problema și în identificarea obiectivelor și acțiunilor comune (profesori, asistenți sociali, reprezentanți ai autorităților locale, specialiști etc.); capacity building la nivel municipal.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78.48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org

2. O largă recunoaștere a nevoii de a include o strategie integrată și multi-dimensională (care să ia în calcul factori precum educația, sănătatea, comunicarea, informarea) în PAN/incl, deoarece Comisia Europeană consideră că propunerile prezente sunt insuficiente pentru a avea un impact major asupra eradicării sărăciei și excluderii sociale în rândul copiilor.
3. Stabilirea unei proceduri post-evaluative pentru verificarea rezultatelor cu scopul de a menține sau a schimba strategiile și acțiunile, dar și pentru a le face durabile.
4. Atât autoritățile locale, cât și cele centrale trebuie să aibă o mai bună comunicare cu ONG-urile din domeniu.
5. Asigurarea unei mai bune participări în cadrul programelor europene de asistență (în special Fondul European Social) prin crearea unor legături pentru proiectele adresate copiilor și prin facilitarea procedurilor de aplicare. De exemplu, activitățile celui de-al 6-lea program cadru de cercetare, dezvoltare tehnologică și demonstrație (2002-2006) trebuie să prevadă și proiecte adresate copiilor, nu doar proiecte care să privească reconcilierea între muncă și familie.
6. Oferirea unor date recente fiabile și elaborarea unor definiții și obiective mai clare cu privire la copiii străzi.

ONG-urile și specialiștii prezenți au căzut de acord asupra următoarelor priorități legate de ameliorarea strategiilor de intervenție și incluziune:

1. Dezvoltarea și calificarea personalului Mobile Youth Work în domeniul creării de rețele și conceperii unor cursuri de educație și pregătire profesională neformale, bazate pe experiențe de viață.
2. Crearea unor standarde de calitate privind munca și pregătirea profesională.
3. Exploatarea noilor tehnologii informaționale și de comunicare pentru a desfășura activități adresate copiilor, pentru a organiza campanii publice și a distribui informații în cadrul rețelelor.
4. Implicarea unor voluntari tineri, acceptați cu mai mare ușurință de beneficiarii de aceeași vârstă, chiar dacă activitățile sunt coordonate de specialiști.
5. Folosirea fondurilor europene structurale acordate noilor state pentru implementarea unor politici de protecția copilului mai profesionale și mai eficiente.
6. Crearea de rețele și organizarea de mese rotunde pentru a îmbunătăți cooperarea și parteneriatele la nivel local, regional și național cu participarea ONG-urilor active în statele membre cu vechime.
7. Implicarea în acțiuni de lobby și advocacy pentru a exercita o presiune politică prin intermediul mass-media și prin folosirea rețelelor în instituțiile naționale, europene și internaționale.
8. Monitorizarea participării copiilor la realizarea unor strategii și metode de susținere – nevoia de evita orice exploatare politică.
9. Campanii întreprinse pentru a-i convinge pe tineri să își întocmească și să folosească documente de identitate pentru a nu fi privați de unele drepturi fundamentale, cum ar fi dreptul la educație, la muncă, la asistență socială, la proces echitabil, la vot etc.
10. Coordonarea acțiunilor viitoare prin strategii comune pentru a influența următoarele PAN ale UE privind incluziunea socială, pe care guvernele le vor înainta în 2006, în favoarea drepturilor copiilor celor mai excluși.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Având în vedere concluziile simpozionului, EFSCW face apel la instituțiile europene și autoritățile naționale implicate în crearea noului cadru de incluziune socială în Europa să sprijine următoarele demersuri:

- *Să se adopte un raport privind copiii străzii din Europa de către Parlamentul Europei;*
- *Să se asigure că problematica drepturilor copiilor excluși devine o prioritate a noii Agenții Europene pentru Drepturile Fundamentale (ce se va înființa în 2007);*
- *Să se disemineze politicile, programele și instrumentele de finanțare relevante pentru noile state membre din Europa Centrală și de Est, cu standarde minime de protecție a drepturilor și îmbunătățirea condițiilor de trai ale copiilor în situații de risc;*
- *Să se asigure că statele membre (ca urmare a noilor obiective privind drepturile copilului stipulate în noul Tratat constituțional al UE) conceap politici și o legislație pro-activă în favoarea unei mai bune protecții a drepturilor copiilor excluși;*
- *Consultarea sistematică a ONG-urilor active în domeniul copiilor străzii de către guverne, în special de cele din noile state membre, în procesul de elaborare a Planurilor de acțiune naționale privind incluziunea socială, înaintate Comisiei Europene în 2006;*
- *Crearea unui comitet inter-parlamentar permanent care să se ocupe de problematica copiilor excluși și a copiilor străzii în cadrul Parlamentului European;*
- *Crearea unui departament privind drepturile copilului în cadrul Comisiei Europene.*

Pentru mai multe informații, vă rugăm să contactați:
European Foundation for Street Children Worldwide, Brussels
Elisabetta Fonck, Advocacy and Lobbying Officer, elisabetta.fonck@enscw.org
Melanie Vritschan, Information Officer, melanie.vritschan@enscw.org
Tel + 32.2.3477848

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org